

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
КЕАҚ «АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ ӨҢІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ»
ӨМІРЗАҚ СҰЛТАНҒАЗИН АТЫНДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ИНСТИТУТЫ
ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ ЖӘНЕ АРНАЙЫ БІЛІМ БЕРУ КАФЕДРАСЫ
ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІНІҢ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
«ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННІҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ МЕМОРИАЛДЫҚ МУЗЕЙІ» КММ

BAITURSYNULY
UNIVERSITY

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

● **БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ
ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР**

халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдары

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

**ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ
В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ**

материалы международной
научно-практической конференции

Қостанай қ., 2026 ж.
г. Қостанай, 2026 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Куанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлыгасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ү. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер»:
Б 94 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: 13 ақпандағы 2026 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026. – 2418 б. = Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения: Материалы международной научно-практической конференции: 13 февраля 2026 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026. – 2418 с.

ISBN 978–601–356–659–7

Жинақта «Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер» атты Алтынсарин оқулары Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары бар. Бұл конференциялар «Адал Азамат» ұлттық бағдарламасын іске асырудың жалпы бағыттары мен үрдістерін анықтайды, соның ішінде жас ұрпақты тәрбиелеу мен оқытудың құндылық аспектілері, жаһандық контексте ұлттық білім беру нұсқауларын қайта қарастыру және жаңартудың озық тәжірибелерін көрсету, жас ұрпақта азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды дамытудың ғылыми-әдістемелік негіздемесі және жасанды интеллекті заманауи білім беру процесіне жүйелі түрде енгізудің инклюзивті тәжірибелері мен әдіснамасының қысқаша мазмұны.

Конференция материалдарында Ү. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының білім берудің құндылықтық мағыналары бойынша заманауи нұсқаулар контекстіндегі өзектілігі, оқыту мен тәрбиелеудің аксиологиялық аспектілерінің ғылыми негіздері, сондай-ақ мұғалімдердің ұлттық білім берудегі заманауи қиындықтарға дайындығы мәселелері және мұғалімдердің цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, инновациялық қызметке педагогикалық құзырлығы талқыланады.

Бұл жинақтағы материалдар ғалымдар, университеттер мен колледждер профессорлары, мектеп және мектепке дейінгі мекемелер мұғалімдері, білім беру саласындағы психологтары, магистранттар мен студенттер үшін қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения», определяющие общие направления и тенденции внедрения национальной программы «Адал азамат», такие, как ценностные аспекты воспитания и образования молодого поколения, демонстрация лучших практик по переосмыслению и актуализации национальных ориентиров образования в глобальном контексте, научно-методическое обоснование формирования гражданской идентичности и патриотических ценностей обучающихся, обобщение инклюзивных практик и методологии системной интеграции искусственного интеллекта в современный образовательный процесс.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия Ү. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-659-7

9 786013 566597

УДК 37.013.75:371.3
ББК 74.04+74.202

© Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026
© Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026

ӘОЖ 37.017:373.3

ЖАҒАНДАНУ ЖАҒДАЙЫНДА ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫҢ АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ (БАСТАУЫШ МЕКТЕПТЕГІ БІЛІМ БЕРУ МЫСАЛЫНДА)

Умарова Бибигуль Ахметкалиевна,

қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі,
Қостанай облысы білім басқармасының «Қостанай қаласы білім бөлімінің
Бауыржан Момышұлы атындағы мектеп–гимназиясы» КММ,
Қостанай қ., Қазақстан

Хасенова Мадина Маратовна,

қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі,
Қостанай облысы білім басқармасының «Қостанай қаласы білім бөлімінің
Бауыржан Момышұлы атындағы мектеп–гимназиясы» КММ,
Қостанай қ., Қазақстан

Аңдатпа

Мақалада бастауыш мектеп жасының ерекшеліктерін ескере отырып, жаһандану жағдайында жеке тұлғаның азаматтық бірегейлігін қалыптастыру мәселелері қарастырылады. Жаһандану процестері мен цифрлық ортаның бастауыш сынып оқушыларының азаматтық және патриоттық құндылықтарының қалыптасуына әсері талданады. Азаматтық бірегейлікті қалыптастырудың негізгі кезеңі ретінде бастауыш білім берудің рөліне ерекше назар аударылады. Қазақстан Республикасының қазіргі заманғы мектебі жағдайында білім алушылардың азаматтық қасиеттерін қалыптастырудың практикалық тәсілдері мен педагогикалық шарттары ұсынылған.

Түйінді сөздер: азаматтық бірегейлік, жаһандану, патриоттық тәрбие, бастауыш мектеп, бастауыш сынып оқушылары.

Аннотация

В статье рассматриваются проблемы формирования гражданской идентичности личности в условиях глобализации с учетом особенностей начального школьного возраста. Анализируется влияние глобализационных процессов и цифровой среды на становление гражданских и патриотических ценностей младших школьников. Особое внимание уделяется роли начального образования как базового этапа формирования гражданской идентичности. Представлены практические подходы и педагогические условия формирования гражданских качеств обучающихся в условиях современной школы Республики Казахстан.

Ключевые слова: гражданская идентичность, глобализация, патриотическое воспитание, начальная школа, младшие школьники.

Abstract

The article examines the problems of forming civic identity in the context of globalization based on primary school practice. The influence of globalization processes, the digital environment and mass media on the formation of civic and patriotic values of primary school students is analyzed. The role of primary education in the education system of the Republic of Kazakhstan in shaping civic identity is defined. Effective pedagogical approaches and conditions used in the educational process are proposed. The importance of forming civic consciousness of students through modern educational methods based on national values is emphasized.

Key words: civic identity, globalization, patriotic education, primary school, primary school students.

Қазіргі таңда жаһандану үдерісі әлемнің барлық саласына, соның ішінде білім беру жүйесіне де айтарлықтай әсер етуде. Ақпараттың жылдам таралуы, мәдениет–тердің өзара ықпалдасуы, цифрлық технологиялардың дамуы жеке тұлғаның дүниетанымын кеңейтіп қана қоймай, оның ұлттық және азаматтық бірегейлігін қалыптастыруда жаңа мәселелерді алға тартуда. Осы тұрғыда бастауыш мектеп

кезеңі – баланың азаматтық бірегейлігінің негізі қаланатын аса маңызды кезең болып табылады [1, б. 78].

Азаматтық бірегейлік – бұл адамның өз елін, оның мәдениетін, тілін, тарихын құрметтеуі, қоғам алдындағы жауапкершілігін сезінуі. Жаһандану жағдайында бастауыш сынып оқушылары әртүрлі мәдени ақпаратқа ерте жастан қол жеткізеді. Бұл бір жағынан олардың таным көкжиегін кеңейтсе, екінші жағынан ұлттық құндылықтардың екінші орынға ығысу қаупін тудыруы мүмкін. Сондықтан бастауыш мектептегі білім беру мазмұны баланың бойында ұлттық сана мен жалпыадамзаттық құндылықтарды үйлесімді түрде қалыптастыруға бағытталуы тиіс.

Жаһандану жағдайында бастауыш мектептегі білім беру мазмұнына қойылатын талаптар күрделене түсуде. Бір жағынан, оқушыларды әлемдік білім кеңістігіне бейімдеу қажеттілігі туындаса, екінші жағынан ұлттық бірегейлікті сақтау мәселесі өзекті болып отыр. Бұл жағдайда оқу бағдарламасында ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың үйлесімді интеграциясы маңызды ғылыми–педагогикалық міндет ретінде қарастырылады [2, б. 43].

Бастауыш сынып мұғалімі азаматтық бірегейлікті қалыптастыру үдерісінің негізгі субъектісі болып табылады. Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі, әдістемелік шеберлігі және тұлғалық ұстанымы оқушылардың азаматтық санасының дамуына тікелей ықпал етеді. Оқу–тәрбие процесінде мемлекеттік рәміздер, туған өлке тарихы, ұлттық салт–дәстүрлер мен мәдени мұра туралы білімді жүйелі түрде енгізу оқушылардың өз еліне деген оң қатынасын қалыптастырады.

Бастауыш мектепте азаматтық бірегейлікті қалыптастырудың негізгі мәселелерінің бірі – оқу мазмұнының жаһандық және ұлттық құндылықтар арасындағы тепе–теңдікті сақтай алмауы. Егер білім беру тек халықаралық стандарттарға ғана сүйенсе, оқушының туған жерге, ана тіліне, ұлттық мәдениетке деген қызығушылығы төмендеуі мүмкін. Ал керісінше, заманауи әлем талаптарын ескермей, тек дәстүрлі бағытта шектелу де баланың қазіргі қоғамға бейімделуіне кедергі келтіреді.

Бұл мәселелерді шешуде мұғалімнің рөлі ерекше. Бастауыш сынып мұғалімі оқу процесінде мемлекеттік рәміздерге құрмет, туған өлкенің тарихы, халықтың салт–дәстүрі туралы білімді баланың жас ерекшелігіне сай, қызықты формада ұсынуы қажет. Мысалы, мәтіндер, ертегілер, ойындар, жобалық жұмыстар арқылы оқушылардың азаматтық сезімін дамыту тиімді нәтиже береді. Сонымен қатар топтық жұмыс пен пікір алмасу да оқушылардың қоғамдағы өз орнын сезінуіне ықпал етеді.

Сонымен, қазіргі қоғам жеке тұлғаның құндылық бағдарларын қалыптастыруға айтарлықтай әсер ететін белсенді жаһандану процестері жағдайында дамиды. Ақпараттық кеңістікті кеңейту, цифрлық ресурстарға қол жеткізу, мәдениетаралық байланыстарды күшейту өскелең ұрпақтың бойында дүниетанымның жаңа үлгілерін қалыптастыруға ықпал етеді. Сонымен қатар, бұл процестер жеке тұлғаның тұрақты азаматтық сәйкестігін қалыптастыру үшін белгілі бір тәуекелдерді тудырады, әсіресе әлеуметтенудің алғашқы кезеңдерінде.

Қазақстан Республикасында өскелең ұрпақты азаматтық және патриоттық тәрбиелеу мәселелеріне ерекше көңіл бөлінеді, бұл мемлекеттік бағдарламалар мен нормативтік құжаттарда көрсетілген [3, б. 48]. Азаматтық бірегейлікті қалыптастыру бастауыш сыныптарда баланың Отанға, мемлекеттік рәміздерге, Ана тілі мен мәдениетіне қатынасының негізі қаланған кезде басталады. Жаһандану жағдайында бастауыш білім беру жүйесінің алдында әлемге ашықтықты қалыптастыру кезінде ұлттық құндылықтарды сақтау және нығайту міндеті тұр.

Жеке тұлғаның азаматтық бірегейлігі оның мемлекетке және қоғамға қатыстылығын түсіну, оның құндылықтарын, нормалары мен ережелерін қабылдау, сондай-ақ елдің тағдырына жауапкершілік пен қатыстылық сезімін қалыптастыру деп түсініледі. Бастауыш мектепте азаматтық сәйкестілік бастапқы идеялар мен эмоционалды-құндылық қатынастар деңгейінде қалыптасады.

Бастауыш сынып оқушылары үшін азаматтық бірегейлік арқылы көрінеді:

– Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздеріне құрмет;

– туған өлкенің тарихы мен мәдениетіне қызығушылық;

– өз еліне деген мақтаныш сезімі;

– мектеп қоғамдастығының мінез-құлық ережелері мен нормаларын сақтау;

– ынтымақтастық және өзара көмек дағдыларын дамыту. Бұл бастауыш сыныптарда тұлғаның азаматтық қасиеттерінің негізі қаланады, ол кейіннен білім берудің келесі кезеңдерінде дамып, тереңдей түседі [4, б. 86].

Жаһандану тіпті бастауыш мектеп жасындағы балаларға да айтарлықтай әсер етеді. Мультфильмдер, интернет мазмұны, компьютерлік ойындар және әлеуметтік медиа арқылы балалар жаһандық мәдениеттің элементтерімен ерте танысады, бұл ұлттық дәстүрлер мен құндылықтарға деген қызығушылықтың төмендеуіне әкелуі мүмкін. Қазақстанның ұлттық-мәдени ерекшеліктері жеткілікті түрде көрсетілмеген шетелдік медиа контенттің үстемдігі проблемалардың бірі болып табылады. Нәтижесінде бастауыш сынып оқушыларында өз елі мен мәдениеті туралы үзінді түсінік қалыптасады. Сонымен қатар, цифрлық орта азаматтық қасиеттерді тәрбиелеудің маңызды факторлары болып табылатын тірі қарым-қатынас пен бірлескен әрекетті байланыстыруы да сирек емес. Осылайша, жаһандану жағдайында бастауыш білім беру деңгейінде азаматтық бірегейлікті қалыптастыру бойынша мақсатты педагогикалық жұмыстың қажеттілігі артып келеді.

Бастауыш сыныптарда азаматтық бірегейлікті қалыптастыру мәселелеріне тоқталып өтсек. Бастауыш сынып оқушыларының азаматтық бірегейлігін қалыптастырудың негізгі проблемаларына мыналар жатады:

– оқу процесіне тәрбие міндеттерінің жеткіліксіз интеграциялануы;

– патриоттық тәрбиеге ресми көзқарас;

– белсенді және ойын жұмыс түрлерін шектеулі пайдалану;

– оқу материалының балалардың өмірлік тәжірибесімен жеткіліксіз байланысы;

– жаһандық ақпараттық кеңістіктің әсері.

Бұл проблемалар оқушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, бастауыш мектепте тәрбие жұмысының мазмұны мен әдістерін қайта қарастыруды талап етеді.

Бастауыш білім берудің жеке тұлғаның азаматтық бірегейлігін қалыптастыру үшін айтарлықтай әлеуеті бар. «Әлемді тану», «қазақ тілі», «әдеби оқу» сияқты оқу пәндері, сондай-ақ сынып сағаттары мен сабақтан тыс жұмыстар маңызды рөл атқарады. Сондықтан, сабақтарда тиімді педагогикалық құралдарды пайдалана отырып, туған өлке туралы ертегілерді, әңгімелер мен аңыздарды қолданамыз; «Менің Отаным», «менің отбасым», «Менің қалам» тақырыптарындағы жобалық қызмет және Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерімен таныстыру қажет. Сонымен қатар, патриоттық мерекелер мен іс-шаралар өткізіп, ата-аналарды тәрбие процесіне тарту [4, б. 69].

Осы жұмыс формалары арқылы бастауыш сынып оқушыларында Отанға эмоционалды оң көзқарас және елдің болашақ азаматтары ретіндегі рөлін түсіну қалыптасады.

Азаматтық бірегейлікті қалыптастыруды жетілдіру жолдары да маңызды. Бастауыш мектепте азаматтық бірегейлікті қалыптастыру тиімділігін арттыру үшін:

- азаматтық–патриоттық тәрбиені оқу процесіне жүйелі түрде біріктіру;
- ойын, дизайн және интерактивті оқыту әдістерін қолданыңыз;
- балаларда ынтымақтастық және жауапкершілік дағдыларын дамыту;
- медиа сауаттылық негіздерін қалыптастыру;
- Қазақстанның ұлттық құндылықтары мен мәдени мұрасына сүйену. Кешенді тәсіл жаһанданудың теріс әсерін азайтуға және бастауыш сынып оқушысы тұлғасының үйлесімді дамуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді [5, б. 78].

Осылайша, жаһандану жағдайында жеке тұлғаның азаматтық сәйкестігін қалыптастыру бірқатар проблемалар мен қайшылықтармен бірге жүретін күрделі және көп қырлы процесс болып табылады. Жаһандану процестері тұлғаның құндылық бағдарларына айтарлықтай әсер ете отырып, азаматтық және патриоттық тәрбиенің дәстүрлі тәсілдерін қайта қарастыруды талап етеді. Білім беру белсенді, жауапты және әлеуметтік жетілген тұлғаны қалыптастыру үшін жағдай жасай отырып, осы мәселені шешудің негізгі факторы болып табылады. Азаматтық бірегейлікті тиімді қалыптастыру барлық әлеуметтік институттардың мақсатты, жүйелі және саналы жұмысы жағдайында ғана мүмкін болады. Дәстүрлі құндылықтар мен заманауи білім беру технологияларының үйлесіміне негізделген кешенді тәсіл жаһанданудың жағымсыз салдарын еңсеруге және тұлғаның азаматтық өзіндік санасының тұрақты дамуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Ойымызды қорытындылай келе, осылайша, жаһандану жағдайында тұлғаның азаматтық бірегейлігін қалыптастыру Қазақстан Республикасының қазіргі білім беру жүйесінің басым міндеттерінің бірі болып табылады. Бастауыш мектеп азаматтық және патриоттық құндылықтардың негізін қалайтын осы процестің негізгі кезеңі болып табылады. Ұлттық құндылықтар мен заманауи білім беру тәсілдеріне негізделген мақсатты, жүйелі және тәжірибеге бағытталған педагогикалық қызмет жеке тұлғаның саналы азаматтық ұстанымын қалыптастыруға және қоғамның азаматтық бірлігін нығайтуға ықпал етеді.

Сонымен, жаһандану жағдайында бастауыш мектептегі білім беру жеке тұлғаның азаматтық бірегейлігін қалыптастыруда шешуші рөл атқарады. Ұлттық құндылықтар мен жаһандық ойлауды үйлестіре отырып ұйымдастырылған білім беру ғана өз елінің саналы, жауапты әрі бәсекеге қабілетті азаматын тәрбиелей алады. Сондықтан бұл мәселе білім беру жүйесінің басты басымдықтарының бірі болып қала бермек. Әсіресе, жаһандану жағдайында бастауыш мектептегі білім беру жеке тұлғаның азаматтық бірегейлігін қалыптастырудың ғылыми–әдіснамалық негіздерін жетілдіруді талап етеді. Ұлттық құндылықтарға негізделген, сонымен қатар әлемдік үрдістерге бағытталған білім беру моделі ғана саналы, әлеуметтік жауапты және азаматтық ұстанымы қалыптасқан тұлғаны тәрбиелеуге мүмкіндік береді. Осы тұрғыда бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби қызметі стратегиялық маңызға ие.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының білім беру мен ғылымды дамытудың 2020–2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. – Астана, 2020.
2. Қазақстан Республикасының үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасы. – Астана, 2020. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000471> (қаралған күні: 04.01.2026).
3. Кабдулина, Г.М. Жаңартылған білім мазмұны жағдайында оқушыларды патриоттық тәрбиелеу // ж.Педагогика және психология. – Алматы, 2021. – №4 – Б.46–48
4. Смагулова, Г.С. Қазіргі мектепте білім алушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастыру. – Алматы: ҚазҰПУ, 2020. – 180 б.

5. Жумабекова, Ф.Н. Бастауыш білім берудің тәрбиелік әлеуеті. – Нұр-Сұлтан, 2019. – 215 б.

ӨОЖ 37.017.4

АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІК – БОЛАШАҚ ҚОҒАМНЫҢ ТІРЕГІ

Успанова Жұлдыз Айтжановна,
қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі, педагог–зерттеуші,
«Дарынды балаларға арналған Білім–инновация лицей–интернаты» КММ,
Қостанай қ., Қазақстан

Аңдатпа

Мақалада азаматтық бірегейлік және жеке тұлғаның патриоттық құндылықтарын қалыптастыру мәселелері қарастырылады. Азаматтық бірегейлік ұғымының мәні мен теориялық негіздері анықталып, патриоттық тәрбие ұғымы және оның азаматтық сана қалыптастырудағы ролі талданады. Сонымен қатар қазіргі қоғамда патриоттық құндылықтарды дамытудағы өзекті мәселелер мен оларды шешу жолдары ұсынылады. Білім беру мекемелерінің, оның ішінде БІЛІМ–ИННОВАЦИЯ лицей–интернатының патриоттық және азаматтық тәрбиедегі ролі мен тәжірибесі мысалдармен сипатталады.

Түйінді сөздер: азаматтық бірегейлік, патриоттық тәрбие, азаматтық сана, патриотизм, ұлттық құндылықтар, білім беру.

Аннотация

В статье анализируются проблемы гражданской идентичности и формирования личностных патриотических ценностей. Раскрывается сущность понятия гражданской идентичности и его теоретические основы, описывается понятие патриотического воспитания и его роль в формировании гражданского сознания. Рассматриваются актуальные проблемы развития патриотических ценностей в современном обществе и пути их решения. Приводится опыт образовательных учреждений, включая лицей–интернат «БІЛІМ–ИННОВАЦИЯ», в гражданско–патриотическом воспитании.

Ключевые слова: гражданская идентичность, патриотизм, патриотическое воспитание, гражданское сознание, национальные ценности, образование.

Abstract

This article examines the issues of civic identity and the formation of an individual's patriotic values. The essence of civic identity and its theoretical foundations are revealed, and the concept of patriotic education and its role in forming civic consciousness are characterized. Current challenges in the development of patriotic values in modern society and ways to address them are discussed. The role and experience of educational institutions, including the BILIM–INNOVATION boarding lyceum, in civic and patriotic education are presented as examples.

Key words: civic identity, patriotism, patriotic education, civic consciousness, national values, education.

Азаматтық бірегейлік ұғымы – жеке тұлғаның өз мемлекетіндегі азаматтар қауымдастығына тиістілігін білдіретін әлеуметтік–саяси категория. Бұл ұғым тұлғаның жеке құндылықтары мен қажеттіліктерінің мемлекеттің идеологиясымен байланысуы мен өзі ел азаматы ретінде өзін–өзі тану сезімін қамтиды. Азаматтық бірегейлік әлеуметтік сәйкестіктің бір түрі ретінде азаматтық қоғам құрылымдарына мүшелік, мемлекетке деген жауапкершілік сезімін білдіреді. Зерттеулерде азаматтық бірегейлік жеке тұлғаның әлеуметтік өмірге толыққанды қатысуына ықпал ететін құбылыс ретінде қарастырылады. Сонымен қатар, көпэтностық ортада азаматтық бірегейлік жалпы «біз»–ді қалыптастыруға, ұлттық сана–сезімді нығайтуға ықпал

АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІКТІ ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫҢ ПАТРИОТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ТӘЖІРІБЕ

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

4 СЕКЦИЯ

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ПАТРИОТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ ЛИЧНОСТИ: ПРОБЛЕМЫ И ОПЫТ

Абиева Айнура Сералеевна, Смаглий Татьяна Ивановна	<i>Внутренние ресурсы личности как фактор психологической безопасности старшеклассников</i>	2124
Азаров Данил Станиславович, Демисенова Шнар Сапаровна	<i>Проблема эмоционального выгорания у будущих педагогов и пути ее решения в образовательной среде вуза</i>	2128
Айтпаева Алия Богдановна, Тогусаева Ажаргуль Казийкановна	<i>Қазіргі мектептегі азаматтық–патриоттық тәрбиенің маңызы</i>	2133
Аманкелді Аяжан, Султанбекова Жадыра Хамитбековна	<i>Дүниетану пәні арқылы бастауыш сынып оқушыларының патриоттық құндылықтарын қалыптастырудың жолдары</i>	2137
Аманова Жаңыл Жарылкагановна	<i>Абай мұрасы – жастар тәрбиесінің рухани негізі</i>	2141
Арыстан Нұралы Нұрланұлы, Калиева Жанар Шалахановна	<i>Мектеп оқушыларында азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды қалыптастырудағы ұлттық сананың рөлі</i>	2144
Асанова Карлыгаш Илиукеновна, Сарина Арайлым Амантаевна	<i>Патриотты қалай тәрбиелейміз: мұғалімдерге 10 кеңес</i>	2149
Ахметбекова Зауре Далихатовна	<i>Развитие толерантности в рамках программы «Адал азамат» как основа гражданской идентичности</i>	2153
Байкужаев Рыскелды Дулатович, Семашко Анна Александровна	<i>Инновационные подходы к формированию патриотизма и гражданской ответственности у школьников в условиях цифровой трансформации образования</i>	2157

Бакен Инабат Есенқызы, Усакбаева Гульжанат Сапаровна	<i>Жобалау қызметі арқылы білім алушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастыру тәжірибесі</i>	2160
Балжанова Айгуль Магжановна	<i>Ценностные ориентиры патриотического воспитания личности</i>	2163
Батыр АйымСайлақызы, Байжанова Сауле Аскарбековна	<i>Лэпбук как средство ознакомления с родным краем детей 4–5 лет</i>	2167
Безаубекова Алмагул Даненовна, Дускеева Камилла Бергентаевна	<i>Ыбырай Алтынсарин шығармаларын оқытуда адамгершілікке тәрбиелеу</i>	2171
Бектурганова Римма Чингизовна	<i>Мотивациякисследовательскойиинновационной деятельности как фактор профессионального становления будущего педагога</i>	2177
Гербут Елена Анатольевна	<i>Роль искусственного интеллекта в формировании гражданской идентичности и сохранении национальных культур</i>	2188
Дерендяева Мария Витальевна, Естигнеева Дарья Николаевна	<i>Игра как инструмент воспитания гражданских качеств: сюжетно–ролевые и настольные игры о Родине</i>	2192
Дуйсбаева Гулдерай Серикқызы	<i>Трансформация нравственно–культурных ценностей в условиях глобализации: казахстанский контекст</i>	2195
Еслямгалиева Зоя Сейсембаевна	<i>Психолого–педагогические аспекты формирования гражданственности и патриотизма на разных возрастных этапах обучения: из опыта работы</i>	2200
Жармаганбетова Жаңагүл Рахымжанқызы	<i>Музыкалық тәрбие беруде домбыра аспабының маңызы</i>	2206
Зулпқарова Турсынай Нурболатовна	<i>Әлем тарихындағы саяси және рухани көшбасшылық: билік, заң және қоғам дамуы</i>	2211
Изтелеуова Айгерим Кажмукановна	<i>Білім беру жүйесінде ұлттық құндылықтарды қалыптастырудың маңызы</i>	2217

Казиева Айгүль Айтқожиновна	<i>Қазіргі мектептегі азаматтық тәрбие жүйесіндегі қазақ ағартушылары мұрасының маңызы</i>	2221
Кайырбекова Меруерт Кадырхановна	<i>Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық идеялары контекстіндегі заманауи оқушының құндылықтар жүйесін қалыптастыру</i>	2224
Калиниченко Оксана Викторовна, Назмутдинов Ризабек Агзамович	<i>Формирование гражданской идентичности молодежи</i>	2228
Касенова Норгүль Шакировна, Серикбаева Роза Назымовна	<i>Бастауыш сынып оқушыларында патриоттық тәрбиені сыныптан тыс жұмыстар арқылы қалыптастыру</i>	2232
Кишкімбаева Замира Болатбековна, Шалгимбекова Кенжегүль Сапышевна	<i>Психолого–педагогические условия формирования ответственного поведения подростков в школьной воспитательной среде</i>	2238
Ковальчук Инесса Николаевна, Иваненко Лариса Анатольевна	<i>Системный подход к профессиональному воспитанию будущего учителя</i>	2244
Кривчикова Анастасия Владиславовна, Дорош Наталья Леонардовна	<i>Роль воспитательной работы в формировании творческой молодежи на факультете искусств и дизайна</i>	2249
Кусаинова Тамаша Бахитжановна, Абилова Кенжегүль Укаповна	<i>Қазақ тілі сабақтары арқылы оқушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастырудың педагогикалық мүмкіндіктері</i>	2252
Лихорад Оксана Ивановна	<i>Развитие патриотической культуры у студентов педагогических специальностей: трудности и пути решения</i>	2258
Маркина Зейнеп Бакитжановна	<i>«Туған жер–алтын бесігім» бағдарламасының шәкірт бойына құндылықтарды қалыптастырудағы рөлі</i>	2262
Нуржанова Жанат Турсынбаевна, Якупова Нургул Адильхановна	<i>Білім берудегі тәрбие мен оқытудың негіздерінде жеке тұлғаның патриоттық құндылықтарын қалыптастыру</i>	2267

Нуркина Тамара Чайзатовна	<i>Творчество Ибрая Алтынсарина как воплощение идей народной педагогики в воспитании патриотизма и гражданской идентичности в системе начального образования</i>	2270
Орақова Амангүл Шахарбековна, Батталова Бегімай Бекмұратқызы	<i>Көркем еңбек пәнінің ұлттық мәдени мұрамен байланысы: тәрбиелік әлеуеті мен құндылықтық бағыттары</i>	2275
Прасолова Ольга Евгеньевна	<i>Чтение на каникулах как эффективное средство формирования гражданской идентичности младших школьников</i>	2280
Рахимжанова Рыскул Дуанбековна	<i>Цифрлық білім ресурстарын қолдану арқылы өзге тілді оқушыларды патриоттық құндылықтарға баулу</i>	2284
Сайлаухан Абылай Беркінұлы, Мамбетов Жолдасбек Ормаханұлы	<i>Бақсылық дәстүр және оның қазақ әдебиетінде бейнеленуі</i>	2289
Сафарян Лариса Викторовна, Черноус Ольга Анатольевна	<i>Формирование основ гражданской идентичности и патриотических ценностей у детей 3–х в условиях дошкольной организации на основе программы «Адал азамат»</i>	2295
Серікбай Оспанов, Мырзағалиева Күлзада Мешитбаевна	<i>Ыбырай Алтынсарин еңбектерінің замандастарына, кейінгі ұрпаққа әсері</i>	2298
Серикова Айнагуль Аргынтаевна, Сагиева Аружан Мейрамбекқызы	<i>Генеративті жасанды интеллект арқылы математика сабағында ұлттық мазмұнды модельдеу</i>	2303
Сигида Дарья Андреевна	<i>Ценности, мотивы и ориентации личности в системе управления</i>	2308
Смоляная Марина Николаевна	<i>Формирование модели «Адал азамат» в современной школе</i>	2311
Solomakha Anastasia Dmitrievna	<i>Methodology for forming digital civil literacy among teenagers</i>	2318
Султанова Айкерим Малшыбаевна	<i>Азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды қалыптастырудың педагогикалық мәселелері</i>	2321

Сүлеймен Диас Мәлікұлы, Смаглий Татьяна Ивановна	<i>Проблема социального самочувствия в психолого–педагогической литературе</i>	2325
Темірбаева Гүлсім Сәруарқызы	<i>Қазақстан тарихы сабағында азаматтық бірегейлікті дамыту жолдары</i>	2330
Толегенова Шолпан Толегеновна	<i>Роль организаций образования в формировании активной гражданской позиции и патриотизма</i>	2335
Туболец Светлана Григорьевна, Щепеткова Наталья Владимировна	<i>Формирование национальных ценностей в образовательном процессе начальной школы</i>	2338
Умарова Бибигуль Ахметкалиевна, Хасенова Мадина Маратовна	<i>Жаһандану жағдайында жеке тұлғаның азаматтық бірегейлігін қалыптастыру мәселелері (бастауыш мектептегі білім беру мысалында)</i>	2343
Успанова Жұлдыз Айтжановна	<i>Азаматтық бірегейлік – болашақ қоғамның тірегі</i>	2347
Утесова Гүлжан Көшербайқызы, Романкулова Айгул Оразаухановна	<i>Азаматтық бірегейлік пен отансүйгіштік: жастар тәрбиесіндегі өзекті мәселелер</i>	2350
Шакина Инна Михайловна	<i>Роль уроков литературы в формировании гражданской идентичности и патриотических ценностях школьников</i>	2354
Шалгимбеков Айбек Батырханович, Ковальчук Наталья Васильевна	<i>Интеграция ценностей «Адал азамат» в содержание уроков истории</i>	2359
<i>Резолюциясы / Резолюция.....</i>		2363
<i>Содержание пленарных докладов / Пленарлық баяндамалар мазмұны.....</i>		2371
<i>Содержание 1 секции / 1 секция мазмұны</i>		2372
<i>Содержание 2 секции / 2 секция мазмұны</i>		2394
<i>Содержание 3 секции / 3 секция мазмұны</i>		2400
<i>Содержание 4 секции / 4 секция мазмұны</i>		2413

**«БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР» атты
АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ–ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ
МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ
«ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ»**

Материалдар жинағын
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай
өңірлік университеті
Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық
институтының
педагогика, психология және арнайы білім
беру кафедрасында теріліп, беттелді

Компьютерлік беттеу:
Жетписбаева А.А.

Мекен-жай:
110000, Қостанай қ., Байтұрсынов көш. 47
(Пединститут ғимараты, Тәуелсіздік к-сі
118, 626 каб.)
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (ішкі 120).

Пішімі 60*84/18.
Көлемі 151 б.т.
Электронды нұсқасы университеттің
ksu.edu.kz сайтында орналастырылған
сәуір, 2026 жыл

Сборник материалов набран и сверстан
кафедрой педагогики, психологии и
специального образования
педагогического института
им. У.Султангазина
Костанайского регионального
университета им. Ахмет Байтұрсынұлы

Компьютерная верстка:
Жетписбаева А.А.

Адрес:
110000, г. Костанай, ул. Байтұрсынова 47
(корпус Пединститута, ул.Тәуелсіздік
118, каб. 626).
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (вн.120)

Формат 60*84/18.
Объем 151 п.л.
Электронный вариант размещен на сайте
университета ksu.edu.kz
апрель 2026 год

